

H1 - Klargøring af farestald og -stier

Rengjort og udtørret faresti, som er klar til indsættelse af søer

Et godt nærmiljø kræver rene og tørre stier.

1. Iblødsæt stierne i 6 - 12 timer.
2. Vask stier og inventar systematisk. Vær opmærksom på kagedannelser ved krybbe og foderrør.
3. Desinfektion. Hvis desinfektionsmidlet er vand-opløseligt, skal stalden være tør, ellers fortyndes desinfektionsmidlet.
4. Udtørring. Stalden skal være fuldstændig tør, før søerne flyttes ind.
5. Søernes vandventiler tjekkes. Tjek at hver vandventil yder mindst 4 liter pr. minut.
6. Ved indsættelse af søer, skal tomme stier være jævnt fordelt i staldrummet.
7. Søerne tildeles halm eller andet redebygningsmateriale i ugen op til faring.
8. Gulvvarmens fremløbstemperatur indstilles så gulvets overflade bliver 34 - 35°C (maks. 36°C) når varmelampen er tændt. Tjek med infrarødt termometer.

Dårligt rengjort og fugtig farestald, som ikke er klar til indsættelse af søer

Fugtige stier ved eller efter indsættelse af søer medfører

- Dårligt nærmiljø for soen og de nyfødte grisese.
- Kolde pattegrise, der får en dårlig start. De er langsomme til at komme til yveret og få mælk.
- Et koldt yver, der stresser soen og kan give yverbetændelse.
- Nedsat luftskifte, der medfører forringet luftkvalitet i stalden.

Gødning i stier

- Øger smittepresset.

Foderrester / kagedannelse ved krybber

- Dårlig hygiejne, øget smittepres og nedsat appetit ved søer.

Pkt. Supplerende kommentarer - Klargøring af farestald og -stier
<p>1. Først fjernes løstsiddende gødning og foderrester med skovl eller lignende. Dernæst overbruses inventar og gulv grundigt, uden at vandet løber direkte i gyllekummerne. Planlæg iblødsætning i forhold til arbejdsplanen, så stalden kan iblødsættes, vaskes og udtørres, inden der indsættes nye dyr. Tørrengøring, hvor stien udelukkende skræbes og fejjes, sænker ikke smittepresset væsentligt.</p>
<p>2. Ved vask skal alt synligt snavs fjernes. Farestalde, som ikke er sektionerede, kan ikke vaskes med højtryksrensere, uden at det forringer nærmiljøet for de øvrige søer og pattegrise i stalden. Påvirkningen af de andre søers nærmiljø kan reduceres ved brug af f.eks. vaskegardiner mellem stirækkerne, eller ved kun at vaske med vandslange. Alternativt begrænses rengøringen til tørrengøring med kalkning eller tørdesinfektion. Diskutér rengøringsstrategi og muligheder med din rådgiver.</p>
<p>3. Udtørring efter vask er i sig selv en effektiv begrænsning af smitteoverførsel mellem hvert hold grise.</p>
<p>4. Stalden er udtørret, når gulvtemperaturen er den samme som staldtemperaturen. Læg et stykke papir på gulvet. Krymper / krøller papiret i løbet af et par minutter, er gulvet ikke tørt. Alternativt kan lægges en plastiklomme på gulvet. Skifter gulvet under plastiklommen farve i løbet af et par minutter, er det ikke tørt. Hvis stalden ikke er tør, vil der være en vandfordampning fra gulvet. Vandfordampningen medfører, at gulvene og inventaret bliver kolde. Lavere temperatur medfører mindre ventilation og dermed et dårligt klima i stalden.</p> <p>Udtørring: Sker bedst ved 25°C, og som tommelfingerregel kan der regnes med, at det kræver 0,3 liter dieselolie pr. m² sektion, der skal udtørres.</p> <p>Udetemperaturen har stor indflydelse på, hvordan stalden bør udtørres</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udetemperatur <10°C Tilsæt varme f.eks. ved hjælp af en oliekanon, som i 4 - 8 timer yder ca. 1 kW pr. faresti. • Udetemperatur 10 - 20°C Varmetilsætning er nødvendig, hvis der er høj luftfugtighed ude f.eks. gråvejr eller regnvejr. • Udetemperatur >20°C Udtørring kan i de fleste tilfælde sikres ved, at ventilationsanlægget sættes til maksimal ydelse, indtil gulv og inventaroverflader har nået rumtemperaturen. <p>Det er meget kritisk for pattegrisene, hvis gulvet i farestien ikke er tørt. Nyfødte pattegrisenes nedre kritiske temperatur er ca. 34°C, men et vådt gulv vil af pattegrisene føles som værende ca. 24 – 29°C. Afkøling øger ligeledes risikoen for yverbetændelse hos søerne. Derfor skal stierne være tørt helt ud inden søerne indsættes.</p> <p>Den relative luftfugtighed i farestalden bør være i intervallet 50 - 70 %. Luftfugtigheden kan kontrolleres med et våd- / tørtermometer. Summen af temperatur + luftfugtigheden skal give 85 - 90.</p>
<p>5. Mangelfuld vandoptagelse reducerer søernes foderoptagelse. Søernes vandbehov i diegivningsperioden varierer, fra 35 liter til 50 liter om dagen. Trykket skal være 2 - 2½ atmosfære, når en femtedel af søerne i farestalden drikker samtidigt. Ydelsen kan kontrolleres ved at tappe vand i en plasticpose eller et målebæger i 30 sekunder, hvorefter volumen måles og ganges med 2. For at give et retvisende billede skal dette foretages, når vandsystemet er belastet enten omkring fodring, vask eller vandindtag til vådfoderanlæg. Eksempelvis kan en fødselshandske benyttes til at tjekke vandydelsen.</p>
<p>6. Tomme stier langs ydervægge giver uens varmeproduktion i stalden. Derfor bør tomme stier fordeles jævnt i midten af staldrummet. Stier under følere til ventilationen må <u>aldrig</u> stå tomme. Dette gælder både ved diffus- og stråleventilation.</p>
<p>7. Redebygning kan afkorte faringens længde og reducere pattegrisedødeligheden. Tildeling af halm eller andet redebygningsmateriale i ugen op til faring et lovkrav. Se Bilag 9 - Beskæftigelses- og rodematerialer.</p>
<p>8. Et infrarødt termometer kan evt. købes for ca. 800 kr. ved den lokale rådgivning. Se H13 - Pattegrisenes nærmiljø.</p>